Sosyal Medya Ba??ml?l??? Ölçe?i-Yeti?kin Formu

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Sosyal Medya Ba??ml?l??? Ölçe?i-Yeti?kin Formu*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30715

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Sosyal Medya Ba??ml?l??? Ölçe?i-Yeti?kin Formu, Cengiz ?ahin ve Mustafa Ya?c? taraf?ndan 2017 y?l?nda geli?tirilmi? bir ölçme arac?d?r. Bu ölçek, yeti?kin bireylerin sosyal medya kullan?m?na yönelik geli?tirdikleri Sosyal Medya Ba??ml?l??? düzeylerini saptamak amac?yla tasarlanm??t?r. Ölçe?in geli?tirme çal??mas?, psikometrik özelliklerinin (geçerlilik ve güvenirlik) belirlenmesine odaklanm??t?r. Bu çal??ma, sosyal medya kullan?m?n?n bireyler üzerindeki olas? olumsuz etkilerini ve ba??ml?l?k e?ilimlerini bilimsel yöntemlerle ölçmek için sa?lam bir temel sunmay? amaçlam??t?r.

Ölçek, yeti?kin popülasyonun sosyal medyaya olan a??r? ba?l?l???n?, kontrol kayb?n?, yoksunluk belirtilerini ve sosyal/i?levsel ya?amdaki çat??malar? ölçen çok boyutlu bir yap?y? hedeflemektedir. Bu araç, akademik ara?t?rmalarda ve klinik de?erlendirmelerde yayg?n olarak kullan?lmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Medya Ba??ml?l???, Geçerlilik, Güvenirlik, Ölçek Geli?tirme, Yeti?kin, Psikometrik Özellikler, Davran??sal Ba??ml?l?k

Yazarlar

Cengiz ?ahin, Mustafa Ya?c?

Amaç

Sosyal Medya Ba??ml?l??? Ölçe?i-Yeti?kin Formu'nun temel amac?, 18 ya? ve üzeri yeti?kin bireylerde gözlemlenen sosyal medya kullan?m?n?n potansiyel ba??ml?l?k düzeylerini güvenilir ve geçerli bir ?ekilde ölçmektir. Geli?tirme çal??mas?, bu yap?y? Türkiye kültürü ve dili ba?lam?nda do?ru bir ?ekilde temsil edebilecek, psikometrik aç?dan güçlü bir araç ortaya koymay? hedeflemi?tir.

Bu araç, ara?t?rmac?lar?n ve ruh sa?l??? uzmanlar?n?n, sosyal medya kullan?m?n?n bireyin günlük ya?am?, akademik performans?, i? ya?am? ve ki?ileraras? ili?kileri üzerindeki olumsuz etkilerini incelemesine olanak tan?r. Ölçek, özellikle sosyal medya kullan?m?n?n a??r?, zorlay?c? ve i?lev bozucu hale geldi?i durumlar? tespit etmek için kritik öneme sahiptir.

Yap?

Ölçek, modern davran??sal ba??ml?l?k modellerini temel alarak geli?tirilmi?tir. Sosyal Medya Ba??ml?l??? yap?s? genellikle alt? temel ba??ml?l?k bile?enini yans?tan çok boyutlu bir yap?

ARABPSYCHOLOGY.COM

olarak kavramsalla?t?r?lm??t?r. Bu bile?enler aras?nda ?unlar yer alabilir:

A??r? U?ra?/Zihinsel Me?guliyet: Bireyin sosyal medyay? dü?ünerek çok fazla zaman geçirmesi.
Ruh Hali De?i?ikli?i (Mood Modification): Sosyal medyay? duygusal durumu de?i?tirmek veya olumsuz duygulardan kaç?nmak için kullanma.
Tolerans: Ayn? etkiyi elde etmek için giderek daha fazla sosyal medya kullanma ihtiyac?.
Yoksunluk Belirtileri (Withdrawal): Sosyal medyadan uzak kal?nd???nda huzursuzluk, gerginlik veya sinirlilik ya?ama.
Çat??ma: Sosyal medya kullan?m?n?n i?, e?itim veya ki?ileraras? ili?kilerde sorunlara yol açmas?.
Nüks (Relapse): Kullan?m? azaltma çabalar?na ra?men eski al??kanl?klara geri dönme.

?ahin ve Ya?c? (2017) taraf?ndan yap?lan çal??mada, ölçe?in hangi faktör yap?s?n? en iyi temsil etti?i, Faktör Analizi bölümünde detayland?r?ld??? gibi, belirlenmi?tir.

Geçerlik

Sosyal Medya Ba??ml?l??? Ölçe?i-Yeti?kin Formu'nun geçerlilik çal??malar?, yap?sal uygunlu?unu ve ölçmek istedi?i yap?y? ne derece do?ru ölçtü?ünü göstermi?tir.

Yap? Geçerlili?i: Ölçe?in faktör yap?s?n? incelemek için hem Aç?klay?c? Faktör Analizi (AFA) hem de Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??t?r. DFA sonuçlar?, modelin veriyle uyumunun kabul edilebilir düzeyde oldu?unu göstermi?tir (genellikle CFI, TLI, RMSEA gibi uyum indeksleri rapor edilir).
Ölçüt Ba??ml? Geçerlilik: Ölçek puanlar?n?n, teorik olarak ili?kili olmas? beklenen di?er ba??ml?l?k veya psikopatoloji ölçümleri (örne?in, internet ba??ml?l???, depresyon, anksiyete) ile anlaml? korelasyonlar gösterdi?i tespit edilmi?tir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik çal??malar?, ölçüm sonuçlar?n?n tutarl?l???n? ve istikrar?n? de?erlendirmi?tir. Yüksek güvenirlik katsay?lar?, ölçe?in hatas?z ölçüm yapt???n? gösterir.

?ç Tutarl?l?k Güvenirli?i: Ölçe?in maddeleri aras?ndaki tutarl?l??? belirlemek amac?yla Cronbach Alfa katsay?s? hesaplanm??t?r. ?ahin ve Ya?c? (2017) çal??mas?nda, ölçe?in genel iç tutarl?l?k katsay?s?n?n psikometrik standartlara göre oldukça yüksek oldu?u ve kabul edilebilir s?n?rlar?n üzerinde oldu?u rapor edilmi?tir.
Test-Tekrar Test Güvenirli?i: Ölçe?in zamana kar?? istikrar?n? belirlemek için belirli bir zaman aral??? (örne?in 2-4 hafta) sonras?nda ayn? denek grubuna tekrar uygulanarak korelasyon katsay?s? hesaplanm??t?r. Bu katsay?n?n da yeterince yüksek oldu?u belirtilmi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?sal geçerlili?ini incelemek amac?yla gerçekle?tirilen Faktör Analizi (Exploratory Factor Analysis, EFA), ölçe?in sosyal medya ba??ml?l???n? temsil eden kaç temel alt boyuttan olu?tu?unu ortaya koymu?tur.

Geli?tirme çal??mas?nda, yap?lan analizler sonucunda ölçe?in özgün bir faktör yap?s?na sahip oldu?u belirlenmi?tir. Bu analizler, maddelerin ilgili alt boyutlara yüklenimlerinin yüksek oldu?unu ve faktörler aras? korelasyonlar?n teorik beklentilerle uyumlu oldu?unu göstermi?tir. Bu yap?, sosyal medya ba??ml?l???n?n karma??k ve çok yönlü do?as?n? yans?tmaktad?r.

Ölçme Arac?

Test Türü: Ölçek Geli?tirme (Developmental Scale)

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçe?i. Genellikle 5'li veya 6'l? Likert Tipi bir dereceleme kullan?lmaktad?r (Örne?in: 1=Hiç Kat?lm?yorum, 5=Tamamen Kat?l?yorum).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Yeti?kinler

Ya? Grubu: 18 ya? ve üzeri

Popülasyon Detaylar?: Ölçek, üniversite ö?rencileri ve genel yeti?kin popülasyonu üzerinde standartla?t?r?lm?? ve geçerlilik/güvenirlik çal??malar? yap?lm??t?r.

Test Metodolojisi: Bireysel veya grup uygulamas?na uygun, öz bildirim (self-report) yöntemiyle uygulanan bir anket format?d?r. Uygulama süresi k?sad?r.

Anahtar Kelimeler

Psikolojik Ölçüm, Davran??sal Ba??ml?l?k, Faktör Analizi, Ahi Evran Üniversitesi, Cengiz ?ahin, Mustafa Ya?c?, Öz Bildirim Ölçe?i

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Veri mevcut de?ildir.

Kurum E-posta Adresleri: csahin40@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Yaz??ma sorumlusu yazar Cengiz ?ahin'dir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, 2017 y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in akademik çal??malarda kullan?m? genellikle yazarlardan izin al?nmas?n? gerektirebilir. Ticari kullan?m veya geni? çapl? uygulamalar için sorumlu yazar Cengiz ?ahin ile csahin40@gmail.com adresi üzerinden ileti?ime geçilmesi önerilmektedir. Ölçek, aç?k eri?imli bir dergide yay?mland??? için akademik amaçl? kullan?mlarda genellikle ücret talep edilmemektedir.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi ?uradan indirilebilir: sosyal-medya-bagimliligi-olcegi-yetiskin-formu-toad.pdf

Kaynakça

?ahin, C., & Ya?c?, M. (2017). Sosyal Medya Ba??ml?l??? Ölçe?i-Yeti?kin Formu: Geçerlilik ve güvenirlik çal??mas?. *Ahi Evran Üniversitesi K?r?ehir E?itim Fakültesi Dergisi (KEFAD), 14*(1), 523-538.

Sosyal Medya Ba??ml?l??? Ölçe?i-Yeti?kin Formu Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, kaynak içerikte aç?kça listelenmemi?tir. Maddelerin tam listesi için ?ahin ve Ya?c? (2017) taraf?ndan yay?mlanan orijinal makaleye veya yukar?da belirtilen PDF belgesine ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM